

Det livssynsåpne samfunn

Taler

Lene Vågslid

Dato

25 april 2025

Sted

Trondheim

Omstendigheter

Barne- og familieministerens tale til Kirkemøtet 2025

- 1 Statsforvalter, stortingsrepresentant, fylkesordfører og varaordfører, gjester.

Kjære Kirkemøte!

- 5 Tusen takk for invitasjonen og muligheten til å være her i dag. Noen av dere har jeg heldigvis rukket å møte før. 4. februar ble jeg ny barne- og familieminister, og siden da har jeg fått være med på en flott vigsling av ny biskop i Oslo. Jeg har fått være gjest på landsmøtet til Åpen Folkekirke, og jeg har hatt flere av dere inne på møter på mitt kontor. Men det er mitt første Kirkemøte. Og jeg må si
- 10 det er en stor glede å få komme hit og snakke til og med dere, og særlig alle dere som bruker av fritiden sin for å skape et bedre samfunn.

- Min kampsak i politikken har alltid vært kampen mot urettferdighet, og for at alle skal kunne ha like retter og muligheter. Uansett hvem du er, hvor du
- 15 kommer fra og uavhengig av størrelsen på lommeboka. Det er mine kjernesaker. Og derfor er det å være barne- og familieminister, og tros- og livssynsminister, så meningsfylt.

- Det viktigste i livet, må være det viktigste i politikken. Det sier ofte statsminister
- 20 Jonas Gahr Støre. Jeg har derfor en av de gjeveste postene i regjeringen. Barna og ungene våre er vår viktigste framtidsressurs, og tidlig innsats er avgjørende for å sikre trygghet og positiv utvikling. Som barne- og familieminister får jeg jobbet med dette hver dag. For at alle barn i Norge skal få en god oppvekst. Der foreldrenes utdanning, økonomi eller helse i minst mulig grad påvirker
- 25 mulighetene de får.

Vi vet at fritidsaktiviteter spiller en nøkkelrolle i å inkludere barn og unge, og i å

forebygge både ensomhet og utenforskap. Det å være en del av noe gir trygghet,
30 bygger selvtillit og skaper tilhørighet.

Det å være en del av et trosfellesskap kan gi en slik trygghet og tilhørighet. I tillegg skjer det mye godt [sosialt] arbeid i regi av menigheter og trossamfunn, der formidling av tro ikke nødvendigvis er det fremste målet. Jeg tenker da på
35 aktiviteter som leksehjelp, kor, babysang og speideren. Eller på ulike samtaletilbud til barn og unge, som jeg blant annet vet finnes i Asker:

Her har fellesrådet opprettet et samtaletilbud for ungdom i alderen 13-20 år, hvor tema som trygghet, anerkjennelse, gjensidighet og styrke danner
40 utgangspunkt for samtaler med barn og unge. Tilbudet er gratis, og en del av Den norske kirkes diakonale arbeid for ungdom. Det stiller ikke krav om medlemskap i Den norske kirke for å delta. Men det er ikke utenkelig at tilbudet kan lede til tro for den som ikke allerede har det.

45 Selv er jeg – som mange av dere sikkert har fått med dere allerede – ikke medlem av verken Den norske kirke eller noe annet trossamfunn. Det betyr ikke at jeg ikke ser verdien av det arbeidet dere gjør. Tvert om. Jeg har stor respekt for den betydningen kirken og de andre trossamfunnene har for samfunnet vårt. Jeg ønsker å være tros- og livssynsminister for alle, og kanskje kan det til og med
50 være en fordel at jeg ikke blir «assosiert» med ett spesifikt trossamfunn.

Verdien av Den norske kirke og de andre tros- og livssynssamfunnene håper jeg kommer tydelig frem i strategien om det livssynsåpne samfunn som vi planlegger å legge fram før sommeren. Regjeringen ønsker å synliggjøre at tros-
55 og livssynssamfunnene er viktige fellesskap som skaper tilhørighet og identitet for mange lokalsamfunn over hele landet. De er også viktige samfunnsaktører. I en verden preget av økt polarisering og konflikt er det viktig at vi som fellesskap bidrar til å sikre et livssynsåpent samfunn med respekt for alle. Den norske kirke, med sin særskilte rolle som levende, demokratisk og inkluderende
60 folkekirke, bidrar på en særlig måte.

Jeg ønsker å takke dere for de innspillene dere har kommet med i denne sammenhengen. Og så håper jeg at dere vil være med å løfte samtalen om – og verdien av – det livssynsåpne samfunn. Både i tiden frem mot, og i tiden etter,
65 lanseringen av strategien. Etter planen skal strategien gjelde for perioden 2025-2030.

70 Perioden overlapper med tidsperioden for Nasjonaljubileet 2030. Slik jeg ser det, kan det være en fordel. Flere av punktene som danner grunnlaget for samtaler under Nasjonaljubileets «paraply», er relevante også som grunnlag for samtaler om tros- og livssynspolitikken. At de to løper parallelt kan bidra til kunnskap, bevisstgjøring og å løfte den offentlige samtalen.

75 Den norske kirke har vært gjennom et tøft år økonomisk. Blant annet høye pensjonsutgifter har ført til at dere har måttet kutte hele 65 årsverk i den kirkelige administrasjonen. Det utgjør rundt 1 av 4 stillinger i Kirkerådet og bispedømmerådene. Det forstår jeg har vært og er krevende. Samtidig er det ikke
80 åpenbare utsikter til at pensjonsutgiftene blir lavere. Det er en virkelighet Den norske kirke deler med flere andre tidligere statlige virksomheter.

Det er heller ikke utsikter til at verdenssituasjonen blir umiddelbart bedre. Det påvirker økonomien i hele vår del av verden. Det må gjøres tøffere politiske prioriteringer. Og mange sektorer – inkludert Den norske kirke – vil trolig
85 måtte gjøre noen krevende prioriteringer også i årene som kommer.

Jeg er derfor glad for å se at kirken tar utgiftsveksten på alvor og tar grep i en krevende økonomisk situasjon. Og så er jeg glad for at den kirkelige ledelsen har vært så tydelig på at førstelinjen skal vernes. Og at Kirkemøtet tidligere har gitt
90 signaler om å prioritere barn og unge og sørge for at kutt ikke går ut over kjerneoppgavene i kirken. Så er jeg klar over at det noen steder har fått uheldige overslag, som for eksempel i Borg. Men i all hovedsak har en klart å begrense dette til administrative kutt.

95 Nå er det kanskje flere av dere som lurte på om jeg ikke skal si noe mer om finansieringsordningen og ekspertutvalget som regjeringen satt ned før jul. Svaret her er vel både ja og nei. For det er ikke så mye jeg kan si.

100

Utvalget skal, som dere er kjent med, vurdere tilskuddsordningen for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn, og til nå har det hatt fire møter. Jeg har naturlig nok ikke kjennskap til utvalgets diskusjoner og vurderinger,
105 men ser fram til rapporten som kommer i august. Det vil bli nyttig kunnskap i

de videre diskusjonene.

110 Men det er viktig at dere som er folkevalgte allerede er på ballen. Diskuterer hva som er viktig for dere. Deltar i den offentlige debatten, og gir innspill til utvalgets arbeid om de ber om det. På den måten kan dere være med på å sikre at avgjørelser tas på best mulig kunnskapsgrunnlag. Også blant oss politikere, når den tid kommer.

115 Det finnes et ordtak som heter «Ingen regel uten unntak». Om dette er et godt ordtak eller ikke, kan man jo diskutere. For meg reflekterer det at det i virkeligheten sjelden finnes absolutter.

120 Kirkebevaringsfondet er et godt eksempel på det. Mens strammere økonomiske budsjetter er hovedregelen på de fleste områder, er Kirkebevaringsfondet den største satsningen på kirke- og kulturminnefeltet noensinne. Bakgrunnen kjenner de fleste av dere. Også at rammene er inntil 500 mill. kroner årlig – til sammen 10 milliarder 2024-kroner – i perioden 2024-2054. Dette er verdier som litt forenklet sagt skal tilbakeføres til Den norske kirke og komme både
125 kirken og samfunnet til gode.

Jeg har ikke tenkt å si mye om Kirkebevaringsfondet nå. Det har vært tema i svært mange kirkelige sammenhenger det siste halvannet året. Men tre ting vil jeg gjerne nevne her i dag.

130 For det første ønsker jeg å gi honnør i alles påhør for det arbeidet som er gjort og hver dag gjøres. Både hos Riksantikvaren og Den norske kirke. Men i denne sammenhengen handler det naturlig nok mest om det arbeidet som Den norske kirke bidrar med.

135 Sekretariatet i Trondheim er i full drift med ansatte fra både Kirkerådet og Hovedorganisasjonen KA. Tilbakemeldingene til oss i departementet er at kirkelige og antikvariske myndigheter klarer å dra veksler på hverandre og trekke på den kompetansen som finnes i både Kirkerådet og KA. I tillegg hører vi om
140 lokalmenigheter og fellesråd som kaster seg rundt og får på plass gode prosjekter. Vi hører om god driv og stort engasjement der ute. Og det er svært gledelig og fortjener oppmerksomhet. I årene som kommer vil det også etter hvert bli fokus på innsatsområdene «opplevelse og formidling» og «engasjement og deltakelse». Så dette arbeidet blir svært spennende å følge.

For det andre ønsker jeg å takke for innsatsen i delingsprosjektet. Arbeidet med deling av Opplysningsvesenets fond går mot slutten og vil være ferdig i løpet av året, som planlagt. Ovf er blitt til Allstad AS og styres nå fra

150 Næringsdepartementet. Delingsprosjektet har vært et langvarig arbeid som har vært krevende og tidvis på svært detaljert nivå, med mange involverte. Når arbeidet er gjennomført vil Stortingets beslutning om deling av verdiene mellom staten og Den norske kirke være brakt til ende – og kirkebevaringen skyte fart.

155 Det siste jeg vil nevne er «bare» *relatert* til Kirkebevaringsfondet:

Som en del av dere sikkert har fått med dere, overleverte kulturmiljølovutvalget sin utredning til regjeringen 24. mars i år. Dette utvalget hadde i sitt mandat å utrede forslag til regler om sikring av kulturhistoriske verdier på kirkefeltet som
160 er enklere og mer enhetlige enn dagens regelverk. Blant annet skulle det drøfte om det er grunn til å fortsatt ha særlige regler om vern av kirker, gravplasser og kirkers omgivelser, eller om regelverket bør samordnes med generelle regler om vern av kulturminner og kulturmiljøer.

165 Utvalget har i all hovedsak anbefalt at reglene om vern av kirker og gravplasser følger lovens hovedregler. Det innebærer blant annet at de anbefaler at forvaltningen av kirkene flyttes fra Riksantikvaren til fylkeskommunen, og at automatisk fredning trer inn for gravplasser eldre enn år 1650 – mot 1537 som er grensen i dag. For kirkene anbefaler utvalget imidlertid at det gjøres et
170 unntak. Her er anbefalingen at alle kirker frem til og med 1850 fredes automatisk og at ordningen med listeføring utgår. Verneverdige kirker som er bygget etter 1850 kan vedtaksfredes. Men dette bør, etter utvalgets vurdering, ikke gjøres for et like stort omfang kirker som dagens listeføring tilsier.

175 Utvalgets utredning er alt sendt på høring, med en høringsfrist 15. august. Det vil være flere muligheter for å komme med innspill i den videre prosessen. Først nå under høringen av NOUen. Senere under Klima- og miljødepartementets lovarbeid. Hvordan dere vil besvare dette i det videre, må være opp til dere. Men dette er viktig både for kirkeeier og for bruken av disse fantastiske byggene. Og
180 så har det overslag til finansiering av istandsettingsarbeidene, fordi vi har etablert et Kirkebevaringsfond som er rettet mot fredete og listeførte kirkebygg.

Jeg vil derfor anbefale dere til å koble dere på prosessene tidlig. Så vil vi i Barne-

185 og familiedepartementet sørge for å ha tett kontakt med våre kolleger i Klima-
og miljødepartementet.

Retten til å tro, skifte tro eller ikke å tro er en menneskerett. Vi ønsker å legge til
rette for dialog og jobbe for inkludering, forståelse og fellesskap.

190 Antisemittisme, islamofobi og annen hatkriminalitet skal bekjempes.

Derfor la vi før jul frem en ny handlingsplan mot antisemittisme, som den tredje
i rekken. Og vi har også kommet med en handlingsplan mot muslimfiendtlighet
som skal gjelde for samme periode: 2025–2030, og en handlingsplan mot
195 rasisme og diskriminering som gjelder for 2024–2027.

For å lykkes i både dette arbeidet og i arbeidet med strategien for det
livssynsåpne samfunnet, trenger vi samarbeid mellom ulike offentlige instanser
og frivillige organisasjoner. Og vi trenger lokal innsats.

200

Jeg er derfor glad for at Den norske kirke har tatt og tar en aktiv rolle i
dialogarbeidet, herunder også ved å bestille en egen utredning om Den norske
kirke i møte med jødedom og jøder. Jeg er også glad for at kirken gjennom sine
lavterskeltilbud åpner opp for mangfold – og særlig da i deres innsats overfor
205 barn og unge. Alle mennesker trenger å kjenne seg velkomne, bli sett og
bekreftet. Og jeg har både erfart og sett at kirken kan spille en viktig rolle her.
Den rollen oppfordrer jeg dere til å ta enda sterkere.

210

Godt Kirkemøte!

Kilde

215 <div>regjeringen.no</div>

Emner

Den norske kirke

URI

220 <https://www.virksommeord.no/tale/det-livssynsapne-samfunn>